

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 11. november 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Ragnhild Noer
dommer Henrik Bull
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Kine Steinsvik
dommer Tonje Vang

HR-2025-2230-A, (sak nr. 25-103163STR-HRET)
Anke over Gulating lagmannsretts dom 16. mai 2025

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Påtalemyndigheten

(assisterende sjef for Spesialenheten
Guro Glærum Kleppe)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Vang:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder spørsmål om en politiadvokats beslutning om å undersøke innholdet i en mobiltelefon var en grovt uaktsom tjenestefeil som kan straffes etter straffeloven § 172, jf. § 171.
- (3) A er ansatt som politiadvokat ved Sør-Vest politidistrikt. Spesialenheten for politisaker utferdiget 19. april 2024 forelegg mot A for overtredelse av straffeloven § 172, jf. § 171 om grovt uaktsom tjenestefeil. Grunnlaget var dette:

«I perioden 7. til 21. mars 2022, på X og/eller i Y, i forbindelse med straffesak mot B, besluttet han ransaking av innholdet på en mobiltelefon tilhørende B. Rettens beslutning om ransaking ble ikke innhentet til tross for at det ikke var fare ved opphold.»

- (4) Boten i forelegget var satt til 10 000 kroner, subsidiært fengsel i 10 dager. A vedtok ikke forelegget, som trådte i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268. Haugaland og Sunnhordaland tingrett avsa 17. oktober 2024 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1985, vert frifunnen.»

- (5) Tingretten la til grunn at A hadde brutt sin tjenesteplikt ved ikke å innhente beslutning fra retten før det ble gjennomført ransaking av telefonen, jf. straffeprosessloven § 197 første ledd, jf. andre ledd. Etter tingrettens syn var feilen likevel ikke så grov at det var grunnlag for straff, og A hadde heller ikke handlet grovt uaktsomt, jf. straffeloven § 171, jf. § 172.
- (6) Spesialenheten for politisaker anket til lagmannsretten over lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Gulating lagmannsrett avsa 16. mai 2025 dom med slik domsslutning:

«A, f. 00.00.1985 blir dømt for brot på straffelova § 172, jf. § 171 til å betale bot på 8 000 – åttetusen – kroner, subsidiært fengsel i 8 – åtte – dager.»

- (7) Dommen er avsagt under dissens. En samlet lagmannsrett kom til at det var en tjenestefeil å gjennomføre undersøkelsen av telefonen uten å innhente rettens beslutning, jf. straffeprosessloven § 197 første ledd, jf. andre ledd, og at feilen i dette tilfellet var grov. Flertallet på to dommere mente videre at A hadde handlet grovt uaktsomt, jf. straffeloven § 172, jf. § 171. Mindretallet på én dommer mente at det ikke forelå grov uaktsomhet.
- (8) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Det er anført at det ikke var en ransaking å undersøke mobiltelefonen, og dessuten at det tidligere var det truffet en lovlig beslutning om ransaking. Uansett var det ikke et grovt brudd på tjenesteplikten, og A har ikke opptrådt grovt uaktsomt.
- (9) *Spesialenheten for politisaker* har gjort gjeldende at det var en grov tjenestefeil å ransake telefonen uten å innhente rettens beslutning, ettersom det ikke forelå fare ved opphold,

jf. straffeprosessloven § 197 første og andre ledd, samt uten å skrive ned beslutningen, jf. tredje ledd. Handlingene er begått grovt uaktsomt.

Mitt syn på saken

Saksforholdet

- (10) Bakgrunnen for forelegget er As rolle som politiadvokat ved etterforskning av en trafikkulykke med mistanke om promillekjøring. Den 6. februar 2022 ble B besluttet pågrepet i saken. Et spørsmål under etterforskningen var om B hadde kjørt bilen selv, eller om den var blitt stjålet og kjørt av noen andre. I den skriftlige beslutningen om pågripelse ble det også vedtatt ransaking, som blant annet omfattet siktedes mobiltelefon. Beslutningen gjaldt bare ut 6. februar 2022 og var truffet i medhold av påtalemyndighetens hastekompetanse, jf. straffeprosessloven § 197 andre ledd.
- (11) Den 7. februar 2022 ble det truffet en ny beslutning om ransaking etter påtalemyndighetens hastekompetanse. Denne beslutningen ble truffet av A. Beslutningen var skriftlig og omfattet blant annet bevis lagret på siktedes mobiltelefon. Det sto i beslutningen at den gjaldt til og med dagen etter, 8. februar 2022.
- (12) B ble løslatt fra varetekt 7. februar 2022. Mobiltelefonen ble ikke funnet før 4. mars 2022. Politiet fikk da melding fra en person som hadde funnet en telefon på strekningen der kjøringen skjedde. Personen antok at telefonen tilhørte B, og leverte den til politiet 7. mars 2022.
- (13) Den 8. mars 2022 traff Hordaland tingrett kjennelse om at påtalemyndigheten kunne holde førerkortet til B beslaglagt, ettersom det forelå skjellig grunn til mistanke om promillekjøring og inngrepet ikke var uforholdsmessig.
- (14) Neste dag sendte politibetjent C telefonen inn til Seksjon for digitalt politiarbeid med anmodning om laboratorieundersøkelse. Innholdet på mobiltelefonen ble sikret den 16. mars 2022 ved at det ble lagret flere såkalte sikringsfiler (speilkopiering). To dager senere, den 18. mars 2022, besluttet A muntlig at sikringsfilene skulle gjennomgås. Arbeidet ble utført av politibetjent C, som utarbeidet en rapport om sine funn.
- (15) Førerkortbeslaget ble forlenget flere ganger ved rettens kjennelse, senest 28. november 2022. A besluttet i mai 2023 at saken mot B skulle henlegges. B anmeldte i januar 2024 A til Spesialenheten for politisaker for tjenestefeil.
- (16) Det aktuelle forelegget gjelder altså As muntlige beslutning 18. mars 2022 om å gjennomgå sikringsfilene fra mobiltelefonen, uten å innhente rettens beslutning om ransaking. As forklaring for tingretten er gjengitt i lagmannsrettens dom:

«Den tiltala har forklart at han vedtok ransaking av den aktuelle mobiltelefonen munnleg den 18. mars 2022 i samtale med politibetjent C. Ifølgje tiltalte nedteikna han i sine eigne notat at han hadde snakka med C om dette. Han forklarte at fokuset då var at ein hadde funne telefonen til B, som ein meinte var eit sentralt bevis, og at det låg innanfor hans kompetanse å vedta ein gjennomgang av telefonen i medhald av straffeprosesslova § 192 [skal nok være § 197] andre ledd, jf. vilkåret ‘fare ved opphold’..»

Problemstillingene og rettslige utgangspunkter

Problemstillingene

- (17) Den overordnede problemstillingen i saken er om A har begått en tjenestefeil som gir grunnlag for straff etter straffeloven § 172, jf. § 171. Konkret er det spørsmål om beslutningen om å gjennomgå sikringsfilene fra mobiltelefonen var en beslutning om ransaking som skulle vært besluttet av retten fordi det ikke forelå fare ved opphold, jf. straffeprosessloven § 197 første og andre ledd. Videre er det spørsmål om betydningen av at beslutningen ikke var skrevet ned, jf. § 197 tredje ledd, samt om gjennomgangen av sikringsfilene eventuelt var hjemlet i beslutningen om ransaking fra 7. februar 2022.

Vilkårene for å straffes for tjenestefeil

- (18) Etter straffeloven § 172 straffes «grovt uaktsom tjenestefeil» med bot eller fengsel inntil 1 år. Det objektive straffbarhetsvilkåret følger av § 171, som lyder:

«Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet, og grovt bryter sin tjenesteplikt.»

- (19) Formålet med bestemmelsen er å beskytte samfunnets interesse i korrekt myndighetsutøvelse og å opprettholde allmennhetens tillit til at offentlig myndighet utøves i tråd med regelverket, se Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 233.
- (20) Skyldkravet etter § 172 er grov uaktsomhet. Etter straffeloven § 23 andre ledd er uaktsomheten grov dersom handlingen er «svært klanderverdig og det er grunnlag for sterk bebreidelse». I særmerknaden til § 172 uttaler departementet at det skal legges til grunn en streng aktsomhetsnorm for personer som utøver offentlig myndighet, se proposisjonen side 338.
- (21) Terskelen for det straffbare er nærmere behandlet i HR-2023-805-A, der Høyesterett kom til at en politijurist hadde begått en grov tjenestefeil ved å beslutte pågrepelse av en vaskehjelp og ransaking av boligen hennes. Førstvoterende gjennomgår bestemmelsens forarbeider og relevant rettspraksis, og han oppsummerer deretter i avsnitt 28 sin forståelse av vilkåret «grovt bryter sin tjenesteplikt» etter § 171:

«Avviket fra korrekt handlemåte må være grovt, og det må være tale om brudd på tjenesteplikt av en viss betydning. Ved bruk av tvangsmidler må hjemmelsmangelen være åpenbar for at straff skal være aktuelt. I dette ligger at mangelen etter en objektiv vurdering må være helt udiskutabel – handlemåten må ligge markert utenfor det forsvarlige. Terskelen for det straffbare vil kunne være ulik for de forskjellige tvangsmidlene.»

- (22) At terskelen vil kunne være ulik for de forskjellige tvangsmidlene, følger også av HR-2017-1677-A, som gjaldt en åpenbart ulovlig pågrepelse. I avsnitt 14 er det presisert at grensene for hva som er et grovt pliktbrudd, må ses i lys av de strenge kravene til hjemmelsgrunnlag og en betryggende saksbehandling for de frihetsberøvende tvangsmidlene.

- (23) I den nevnte HR-2023-805-A avsnitt 49 er det under henvisning til saken fra 2017 lagt til grunn at straffbarhetsterskelen ikke kan ligge særlig mye høyere for ransakingsbeslutning truffet av påtalemyndigheten, enn for en beslutning om pågrepelse. Videre presiseres det at bruk av tvangsmidler ligger i kjerneområdet for en politijurists tjenesteplikter, og at vilkårene burde være godt kjent, se avsnitt 50.

Nærmere om påtalemyndighetens hastekompetanse til å beslutte ransaking

- (24) Straffeprosessloven § 197 første ledd og andre ledd første punktum lyder:

«Uten vedkommendes skriftlige samtykke kan ransaking etter §§ 192, 194 og 195 bare foretas etter beslutning av retten.

Er det fare ved opphold, kan beslutningen treffes av påtalemyndigheten. ...»

- (25) Hovedregelen etter første ledd er altså at ransaking må besluttes av retten. Ransaking er et inngripende tiltak i privatsfæren, og den primære kompetansen er lagt til retten som en rettssikkerhetsgaranti og for å sikre betryggende saksbehandling. Påtalemyndigheten har kompetanse til å beslutte ransaking etter andre ledd dersom det er konkret fare for at formålet med ransakingen ødelegges dersom man venter på rettens beslutning, jf. HR-2023-805-A avsnitt 43.
- (26) Ved vurderingen av om et brudd på kompetanseregelen er et grovt pliktbrudd etter straffeloven § 172, jf. § 171, må det som nevnt tas utgangspunkt i hvor åpenbar hjemmelsmangelen var. I HR-2023-805-A ble det fremhevet at det å vente på rettens beslutning klart nok ikke innebar en konkret fare for at formålet med ransakingen ville blitt ødelagt, og forholdet ble vurdert som grovt, se avsnitt 53. I HR-2017-1677-A, som altså gjaldt en ulovlig pågrepelse, legges det videre til grunn at åpenbart uhjemlet bruk av tvangsmidler i utgangspunktet er et grovt pliktbrudd, men at de konkrete forholdene i saken kunne tilsi at straffansvar likevel ikke ilegges, se avsnitt 12.
- (27) Det er klart, og ikke bestridt, at vilkåret «fare ved opphold» i § 197 andre ledd ikke var oppfylt da tiltalte i vår sak besluttet undersøkelse av telefonen 18. mars 2022. På dette tidspunktet var innholdet på telefonen sikret, og etterforskningen hadde allerede pågått i flere uker. Dersom den aktuelle undersøkelsen av telefonen skal anses som en ransaking, hadde tiltalte ikke beslutningskompetanse. Om det foreligger en åpenbar hjemmelsmangel, må imidlertid besvares ut fra en objektiv helhetsvurdering. Det måtte i saken her ha vært åpenbart – helt udiskutabelt – at selve undersøkelsen av sikringsfilene krevde rettens beslutning om ransaking for at den manglende beslutningskompetansen skal anses som et grovt pliktbrudd.
- (28) Videre kan konkrete omstendigheter i saken føre til at pliktbruddet likevel ikke er grovt, jf. HR-2017-1677-A avsnitt 12. Forholdet i de nevnte avgjørelsene fra 2023 og 2017 var at det ble brukt tvangsmidler uten at de materielle vilkårene var oppfylt. I HR-2023-805-A forelå det blant annet ikke skjellig grunn til mistanke mot den siktede vaskehjelpen. I avsnitt 53 fremheves at å innhente rettens beslutning, ville synliggjort at vilkårene for å ransake ikke var til stede. Det ble videre lagt vekt på at tiltaket var inngripende, ettersom vaskehjelpen ble pågrepet av uniformert politi på arbeidsplassen og ransaking skjedde «i naboers påsyn», se avsnitt 50.

- (29) Det må altså ses hen til hvilke konsekvenser det uhjemlede tvangstiltaket har fått for den som rammes. I helhetsvurderingen vil det også være et moment om de materielle vilkårene for å gjennomføre tiltaket var oppfylt.

Krav til beslutningen om ransaking – skriftlighet

- (30) Straffeprosessloven § 197 tredje ledd lyder slik:

«Beslutningen etter første og annet ledd skal så vidt mulig være skriftlig og opplyse om hva saken gjelder, formålet med ransakingen og hva den skal omfatte. En muntlig beslutning skal snarest mulig nedtegnes.»

- (31) Bestemmelsen forutsetter altså at beslutningen kan være muntlig, men den skal da snarest mulig skrives ned. Kravet til opplysninger – «hva saken gjelder, formålet med ransakingen og hva den skal omfatte» – sikrer notoritet og setter rammene for beslutningen.
- (32) Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) har i flere avgjørelser fremhevet at det etter EMK artikkel 8 nr. 2 om beskyttelse av privatlivet er relevant om en beslutning om ransaking oppstiller klare rammer for iverksettingen. Jeg nevner dom 16. mars 2017 *Modestou mot Hellas* avsnitt 45, hvor EMD uttalte at beslutningen «must include a minimum number of indications, making it subsequently possible to verify whether the officials who execute it complied with the scope of the investigation thus authorised».
- (33) På denne bakgrunn må manglende notoritet som utgangspunkt tillegges vekt i den samlede vurderingen av om pliktbruddet er grovt. Hensynet til forsvarlig saksbehandling gjør at beslutningen må være etterprøvbart.
- (34) I denne saken er det likevel enighet om hva som var formålet med å undersøke sikringsfilene, og hva undersøkelsen skulle omfatte, slik at feilen med ikke å skrive ned beslutningen får begrenset betydning. Dette kommer jeg tilbake til under drøftingen av om beslutningen var en straffeprosessuell ransaking.

Foreligger det brudd på tjenesteplikten?

Var undersøkelsen av telefonen en ransaking?

- (35) Straffeprosessloven § 192 første ledd lyder:

«Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan det foretas ransaking av hans bolig, rom eller oppbevaringssted for å sette i verk pågrep eller for å søke etter bevis eller etter ting som kan beslaglegges eller som det kan tas heftelse i.»

- (36) Forsvarer har anført at undersøkelsen av sikringsfilene fra telefonen ikke kan anses som en ransaking. Dette er jeg ikke enig i.
- (37) I HR-2019-610-A avsnitt 29 er det lagt til grunn at uttrykket «oppbevaringssted» utvilsomt omfatter lagringssted for datamateriale. Dette må også omfatte mobiltelefoner.

- (38) En mobiltelefon inneholder normalt store mengder privat og sensitiv informasjon og må anses som oppbevaringssted for slik informasjon etter straffeprosessloven § 192 første ledd. Videre er en slik forståelse i samsvar med straffeprosessloven § 199 a. Det samme er lagt til grunn i NOU 2024: 12 side 215 og Riksadvokatens brev 26. juni 2024, RA-2024-1515, punkt 2.3.
- (39) På bakgrunn av forsvarers anførsler nevner jeg også at det oppgitte formålet med undersøkelsen ikke kan lede til en annen forståelse. Som nevnt har tiltalte ikke sikret notoritet om hva som var formålet med og rammene for undersøkelsen av de aktuelle sikringsfilene, slik straffeprosessloven § 197 tredje ledd krever. Partene er likevel enige om at formålet var å kartlegge hva som var bevegelsesmønstrene til den siktede i promillesaken. Dette synes naturlig ettersom bevistemaet var om siktede hadde kjørt bilen.
- (40) Rapporten fra gjennomgangen viser også at det i all hovedsak er en slik undersøkelse som er gjort. I analysen er det først og fremst vist til funn fra såkalte metadata, og i begrenset grad såkalte innholdsdata, selv om det også er enkelte eksempler på slike funn. Dette har likevel begrenset betydning for min vurdering. Det å kartlegge hvor mobiltelefonen befant seg på ulike tidspunkt, er uansett et inngrep i privatlivet. For å sikre en betryggende saksbehandling også i slike tilfeller må primærkompetansen til å beslutte ransaking ligge hos domstolene.
- (41) Jeg legger videre til grunn at det var et lovlig etterforskningskritt å *sikre* dataene på mobiltelefonen ved å ta en såkalt sikringskopi av innholdet. Politiets adgang til å overta besittelsen av telefonen reguleres av reglene om beslag. Selve sikringen av innholdet på telefonen skjedde som ledd i beslaget ved den frivillige innleveringen, jf. straffeprosessloven § 205 første ledd, jf. § 203. Når politiet har oppnådd rådighet over datainnholdet som følge av et beslag uten en forutgående ransaking, må det da treffes en ransakingsbeslutning før politiet går i gang med undersøkelsen.
- (42) Slik jeg ser det, var altså selve undersøkelsen av sikringsfilene en ransaking, og beslutningen 18. mars 2022 var dermed en straffeprosessuell beslutning om ransaking.

Var undersøkelsen av telefonen forankret i ransakingsbeslutningen 7. februar 2022?

- (43) Tiltalte traff som tidligere nevnt en beslutning 7. februar 2022 om ransaking av telefonen hvor det var bestemt at beslutningen gjaldt til og med 8. februar 2022. Jeg legger til grunn at dette var en lovlig truffet beslutning i medhold av påtalemyndighetens hastekompetanse.
- (44) Jeg kan ikke se at beslutningen 7. februar 2022 ga hjemmel for beslutningen 18. mars 2022 om å undersøke de aktuelle sikringsfilene.
- (45) Som den klare hovedregel vil en beslutning om ransaking trekke opp rammene for hvilke søk etter bevis som kan gjøres i det konkrete tilfellet. Normalt vil også én og samme beslutning om ransaking gi grunnlag for å beslaglegge telefonen, sikre dataene på telefonen og gjennomgå disse. En nærmere undersøkelse av det som er beslaglagt som ledd i en ransaking, vil i utgangspunktet ikke kreve en ny beslutning om ransaking.
- (46) En ransaking vil ofte kunne pågå over tid med gjentatte søk. Da kreves det ikke en ny beslutning om ransaking for å gjøre nye undersøkelser av det som er beslaglagt, forutsatt at

søkene skjer innenfor rammene av ransakingsbeslutningen, altså en *pågående ransaking*. Jeg viser til HR-2018-669-A avsnitt 29, hvor det er presisert at det ikke er nødvendig med ny ransakingsbeslutning for hvert nytt søkeord eller hver ny «bestilling» om søk fra politiets side, så lenge den opprinnelige beslutningen gir hjemmel for gjennomgangen.

- (47) Dette er ikke situasjonen i saken her. Telefonen ble ikke beslaglagt som et resultat av beslutningen om ransaking 7. februar 2022. Beslaget av telefonen ble i stedet gjort én måned senere, 7. mars 2022, i forbindelse med at en utenforstående person fant den. Det er i dette tilfellet ingen nærhet eller sammenheng mellom denne beslutningen om ransaking og det senere beslaget. Beslutningen 18. mars 2022 om å undersøke sikringsfilene kan da ikke anses som del av en pågående ransaking med grunnlag i beslutningen 7. februar 2022.
- (48) Ransakingen ble dessuten foretatt etter tidsrammen, som var satt til 8. februar 2022. Tidsbegrensningen på beslutningen vil kunne gi en indikasjon på hvor mye påtalemyndigheten mener at ransakingen egentlig haster, jf. HR-2023-805-A avsnitt 44. I dette tilfellet var det uansett klart at ransakingen ikke lenger hastet den 18. mars 2022, ettersom innholdet på mobiltelefonen var sikret og etterforskningen hadde pågått over flere uker. Beslutningen kunne også av den grunn ikke anses som grunnlag for å ransake telefonen uten å innhente rettens beslutning.
- (49) Ransakingen av telefonen var etter dette ikke hjemlet i ransakingsbeslutningen 7. februar 2022.

Er pliktbruddet straffbart?

- (50) Tiltalte har altså begått pliktbrudd ved å beslutte ransaking 18. mars 2022 uten å innhente beslutning fra retten. Spørsmålet er om han med dette grovt har brutt sin tjenesteplikt, og om han har opptrådt grovt uaktsomt, jf. straffeloven § 172, jf. § 171. Jeg tar utgangspunkt i det objektive straffbarhetsvilkåret – «grovt bryter sin tjenesteplikt» – jf. § 171.
- (51) Som jeg har vært inne på, legger jeg begrenset vekt på at beslutningen ikke var skrevet ned, ettersom det er tydelig hva som var formålet med ransakingen, og hva den skulle omfatte. Det sentrale spørsmålet er hvilken betydning den feilaktige bruken av påtalemyndighetens hastekompetanse skal ha ved vurderingen av om det er grunnlag for straff.
- (52) I saken her var det åpenbart ingen fare for å forspille bevis da tiltalte 18. mars 2022 besluttet at sikringsfilene skulle gjennomgås. Tiltaltes forklaring på dette punkt, som jeg har gjengitt innledningsvis, bygger altså på en feilvurdering om at det hastet.
- (53) Det er likevel ikke avgjørende hvordan tiltalte selv har oppfattet hjemmelsspørsmålet. Jeg minner om at straff forutsetter at det må foreligge en åpenbar – helt udiskutabel – hjemmelsmangel ut fra en *objektiv vurdering*. Etter mitt syn kan det ut fra en objektiv vurdering diskuteres hvor åpenbart det var at selve undersøkelsen av sikringsfilene krevde en beslutning om ransaking i situasjonen her. Vurderingen må ta utgangspunkt i den noe utypiske saksgangen.
- (54) Politiets beslag av telefonen skjedde ikke i forbindelse med en ransakingsbeslutning, men som følge av at en utenforstående fant telefonen og leverte den til politiet én måned etter at

den opprinnelige beslutningen om ransaking var truffet. At det da måtte treffes ny beslutning om ransaking for å gjennomgå sikringsfilene, når disse var lovlig sikret som del av beslaget av mobiletelefonen, var etter min mening ikke åpenbart. Jeg minner om at man i utgangspunktet kan foreta ytterligere undersøkelser av et lovlig beslag som ledd i en pågående ransaking.

- (55) Jeg bemerker også at det i Riksadvokatens direktiv 9. juni 2021, RA-2020-2219-2, som gjelder ransaking av datamengder som er underlagt beslagsforbud, er fremhevet at politiets undersøkelser av datamengder med ukjent innhold «antakelig» må anses som straffeprosessuell ransaking, se punkt 3. I det tidligere nevnte brevet fra Riksadvokaten 26. juni 2024, RA-2024-1515, som altså er skrevet etter forholdet i saken her, heter det at reglene om innhenting av realbevis til dels er uoversiktlige, og at dette har ført til at det i politiet og påtalemyndigheten hersker en viss usikkerhet med hensyn til hvilke rettsgrunnlag som er aktuelle ved ulike former for bevisinnhenting, og hvor langt de ulike grunnlagene rekker. I punkt 2.3 klargjøres reglene for innhenting, sikring og gjennomgang av databevis, som er tema i saken her.
- (56) I den samlede vurderingen må det også ses hen til hvilke konsekvenser den manglende beslutningskompetansen faktisk har fått. Partene er enige om at dersom politiet hadde beslaglagt telefonen som et ledd i ransakingsbeslutningen 7. februar 2022, ville gjennomgangen av sikringsfilene kunne skjedd på et senere tidspunkt. Telefonen kunne i så fall blitt besluttet undersøkt 18. mars 2022, ettersom det ville vært tale om en pågående ransaking. Som nevnt er det ikke uvanlig at en pågående ransaking av datamengder skjer over lengre tidsperioder enn dette.
- (57) Videre legger jeg til grunn at bruddet på kompetansereglene ikke har medført at det har skjedd en ransaking som det ikke var grunnlag for. Vilklårene for å ransake var i utgangspunktet oppfylt, jf. straffeprosessloven § 192 og § 170 a. Gjennomgangen av sikringsfilene var i tråd med etterforskningsformålet og bevistemaet i saken, og var heller ikke uforholdsmessig. Det forelå dessuten utvilsomt skjellig grunn til mistanke. På dette punktet skiller saken seg fra HR-2023-805-A, hvor dette grunnvilkåret for å bruke tvangsmidlene ikke var oppfylt, se avsnitt 35. Jeg minner også om at retten traff kjennelse om førerkortbeslag første gang 8. mars 2022, det vil si kort tid før den aktuelle gjennomgangen av sikringsfilene. I lys av dette var ransakingen av telefonen ikke et uventet tvangsmiddel for siktede i promillesaken.
- (58) Jeg understreker at straff for brudd på tjenesteplikter bare bør benyttes som en siste utvei, se Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 234. Feil blir gjort i alle yrkesgrupper, og det vil kunne ha uheldige konsekvenser hvis listen for straffansvar legges for lavt. I denne saken er feilen etter omstendighetene ikke av en slik karakter at det er grunnlag for straff.
- (59) *Oppsummert:* Ransaking kan som hovedregel bare foretas etter beslutning fra retten. Å beslutte ransaking uten beslutningskompetanse er en feil som isolert sett ikke er bagatellmessig. I denne saken var det imidlertid ikke åpenbart – helt udiskutabelt – at gjennomgangen av sikringsfilene krevde rettens beslutning om ransaking. Feilen har heller ikke fått den konsekvens at det er gjennomført en ransaking som det ikke var materielt grunnlag for. Bruddet på tjenesteplikten kan da ikke anses som grovt.

Konklusjon

- (60) Jeg har etter dette kommet til at pliktbruddet ikke gir grunnlag for straff etter straffeloven § 172, jf. § 171. Tiltalte skal da frifinnes.
- (61) Jeg stemmer for denne

D O M :

A, født 00.00.1985, frifinnes.

- (62) Dommer **Steinsvik:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (63) Dommer **Bull:** Likeså.
- (64) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (65) Dommer **Noer:** Likeså.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A, født 00.00.1985, frifinnes.